

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף יד

הגמרא מבארת את 'גזירת שמונה עשר דבר':

למדנו לעיל שאדם האוכל מאכל שהוא ראשון או שני לטומאה הרי הוא פוסל את התרומה במגעו.

הגמרא מבארת שזו דעת רבי יהושע שסובר שאדם האוכל אוכל שהוא בדרגת ראשון או שני לטומאה הרי גופו נטמא בדרגת שני לטומאה, ופוסל את התרומה במגעו. ואילו האוכל אוכל שהוא בדרגת שלישי לטומאה הרי גופו נטמא בדרגת שני לטומאה בְּ לְגַבֵּי קוּדְשׁ - שמטמא קדשים במגעו, אבל לא גבי תרומה - שאינו פוסל תרומה במגעו.

מוסיף רבי יהושע - בחולין שנעשו על טהרת תרומה. כלומר איך יתכן שיש מאכל שהוא בדרגת שלישי לטומאה? והרי מאכל חולין לא יכול להיות שלישי לטומאה? מבאר רבי יהושע שהדבר יתכן בחולין שנעשו על טהרת תרומה - כלומר שנשמרו בטהרתם כאילו הם תרומה, ואז יש להם דין תרומה ואם הם נגעו בשני לטומאה הרי הם נעשים שלישי לטומאה לענין שהאוכלם יפסול קדשים במגעו.

טעם הגזירה (שהאוכל אוכל בדרגת ראשון או שני לטומאה גופו נעשה שני) הוא שמא בעודו אוכל מאכלים טמאים יכניס משקים של תרומה לפיו, ויטמאו האוכלים הטמאים את המשקים של תרומה, ואסור מדאורייתא לטמא תרומה.

לסיכום:

- חז"ל גזרו שאדם האוכל אוכל ראשון או שני לטומאה נטמא גופו בדרגת שני לטומאה.
- אדם שהוא בדרגת שני לטומאה הרי הוא פוסל תרומה במגעו (כפי שביארנו "פוסל" הכוונה שהתרומה שהוא נוגע בה נפסלת אבל לא מטמאת אחרים).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

- אדם האוכל אוכל שלישי לטומאה נטמא גופו בדרגת שני לטומאה לענין קודש בלבד, כלומר שמתמא קדשים במגעו (הקדשים שנגע בהם נטמאו בדרגת שלישי והם פוסלים במגעם קדשים אחרים).
- כפי המבואר נמצא שתרומה יכולה להיות עד שלישי לטומאה וקדשים יכולים להיות עד רביעי לטומאה.

הבא ראשו ורובו במים שאובים נעשה שני ופוסל תרומה במגעו: טעם הגזירה הוא משום שבזמנם היו טובלים במים סרוחים, ולאחר הטבילה היו שוטפים את גופם במים שאובים כדי להעביר את סרוחן המקוה, וטעו לומר שלא מי המקוה מטהרים אלא המים השאובים מטהרים. לכן גזרו שאם שטף את ראשו ורובו במים שאובים לאחר טבילתו הרי הוא נטמא.

וכדי לקיים את הגזירה הנ"ל גזרו שאף **טהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובים, נטמא**. משום שחששו שיאמרו שאין חילוק בין טהור גמור לטמא שטבל ואח"כ רחץ במים שאובים, ולא יקיימו את הגזירה שטמא שרחץ במים שאובים נטמא.

ועוד גזרו שהספר מטמא את התרומה: טעם הגזירה: בהתחלה היו שומרים את התרומה יחד עם הספר תורה (משום שאמרו שתרומה היא קודש וספר תורה הוא קודש, וראוי לשמור קודש אצל קודש). כיון שראו חז"ל שהעכברים שבאו לאכול את התרומה הזיקו לספרים, גזרו שהספר מטמא את התרומה.

וגזרו על הידים (לא נטולות) שמטמאות את התרומה: משום שסתם ידים עסקניות הן ונוגעות במקום הטינופת, וגנאי לתרומה שנוגעים בה בידיים מסואבות והיא נמאסת מלאוכלה.

הגמרא מוסיפה שלפני גזירת 'סתם ידים' הנ"ל גזרו על ידים שנגעו בספר שיטמאו את התרומה במגעם. טעם גזירה זו הוא משום דברי ר' פרנך שאמר שהנוגע בספר תורה ערום (= שנוגע בידו בספר תורה ללא חציצת מטפחת) נקבר ערום ללא אותה מצוה

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

(אם נגע בו כדי ללמוד מפסיד את שכר הלימוד, ואם נגע בו כדי לגוללו מפסיד את שכר הגלילה).

עוד גזרו על אוכלים שנטמאו ממשקים שיטמאו את התרומה במגעם: מדובר באוכל שנטמא ממשקה טמא שנטמא מחמת סתם ידים שנגעו בו (במשקה). טעם הגזירה: גזירה משום משקים שנטמאו משרץ, שאוכל הנוגע בהם נטמא מדאורייתא.

וכן גזרו על כלים שנטמאו ממשקים טמאים שיטמאו את התרומה במגעם: מדובר בכלי שנטמא מחמת משקה שנגע בו שרץ, ומדאורייתא משקה כזה אינו מטמא כלי. טעם הגזירה: גזירה משום כלים שנטמאו ממשקה זב (= רוקו, זובו, ומי רגליו) שטומאתם מדאורייתא.

מושגים בדף

לתלות: המונח "לתלות" האמור לגבי תרומה טמאה משמעותו שלא שורפים את התרומה ולא אוכלים אותה.